

Nr 18

Utlåtande i anledning av väckt motion angående vissa lättnader i kreditrestriktionerna för tryggande av kommunal upplåning.

I en inom andra kammaren under nr 93 av herr *Senander m. fl.* väckt motion, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har hemställts,

»att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala, att regeringen för tryggande av erforderlig kommunal upplåning bör genomföra sådana lättnader i kreditrestriktionerna att redan beviljade lånetillstånd kan utnyttjas samt att kommande ansökningar om lånetillstånd för angelägna anläggningar och arbeten snabbt prövas och, där ansökningarna beviljas, åtgärder även vidtages för att lånetillstånden skall kunna utnyttjas».

Beträffande motiveringen för motionärernas hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet inhämtat yttranden från *fullmäktige i riksbanken* och *fullmäktige i riksgäldskontoret*. Därjämte har *Svenska stadsförbundet* och *Svenska landskommunernas förbund* beretts tillfälle att inkomma med yttranden över motionen.

Samtliga remissinstanser avstyrker bifall till motionen.

Bankofullmäktige framhåller, att det icke kan undvikas att även kommunerna får känning av den restriktiva ekonomiska politiken. Så länge nuvarande kapitalknapphet råder, måste en ökad kommunal upplåning medföra en inskränkning av långivning till andra ändemål. Motionärerna har emellertid icke lämnat några anvisningar om vilka inskränkningar de i sådant fall är beredda att rekommendera. Därest lättnader i kreditrestriktionerna framdeles skulle visa sig möjliga, synes dessa enligt fullmäktiges bedömning böra få mera generell karaktär och icke endast avse lättnader för den kommunala upplåningen.

Riksgäldsfullmäktige anför i sitt yttrande likartade synpunkter:

Det är givetvis riktigt, såsom motionärerna anført, att kreditrestriktionerna förorsakat många av landets kommuner allvarliga svårigheter. Å andra sidan visar ju dessa svårigheter, att kreditrestriktionerna verkligen medfört avsedd effekt såsom en uppbromsande faktor i ett samhällsekonomiskt labilt läge med stark investeringsbenägenhet. Det ligger i sakens natur, att kreditrestriktionerna, så länge de bedöms erforderliga för vidmakthållande av en samhällsekonomisk balans, måste strikt tillämpas såväl för

den enskildes som för kommunernas vidkommande, om inte verkan därav skall förfelas. Kommunerna bör sålunda söka att anpassa sin investeringsverksamhet och sin finansieringspolitik efter det faktiskt rådande läget. En sådan anpassning synes också ha skett i många fall. Skulle en ökad arbetslöshet bli följderna härav, måste detta problem, som är av betydligt större räckvidd, upptagas och lösas i annat sammanhang, varvid en omprövning av hela den ekonomiska politiken kan bli aktuell.

Slutligen vill fullmäktige i anledning av motionen framhålla, att Kungl. Maj:ts prövning av framställningar om lånerätt för kommunerna sker från helt andra utgångspunkter än de, från vilka kreditinstitutionen har att pröva själva låneansökningarna. Att en kommun av Kungl. Maj:t medgivits lånerätt för vissa ändamål innebär självfallet ingen garanti för att motsvarande lånebelopp kan under alla förhållanden ställas till förfogande av lånemarknaden.

Stadsförbundets styrelse understryker för sin del starkt det i motionen gjorda uttalandet, att kreditrestriktionerna förorsakat många av landets kommuner allvarliga svårigheter, och erinrar om att Stadsförbundet vid upprepade tillfällen på olika sätt riktat uppmärksamheten härpå och påvisat, att det rådande läget i hög grad inskränker kommunernas möjligheter att tillfredsställande fullgöra sina uppgifter. Stadsförbundet räknar med att de sålunda från kommunernas sida framförda synpunkterna på den i motionen berörda huvudfrågan vinner största möjliga beaktande vid de allmänna övertägandena rörande kreditpolitikens utformning. Vad angår det av motionärerna framställda förslaget att bereda kommunerna lättnader i kreditrestriktionerna med anknytning till Kungl. Maj:ts tillståndsgivning enligt kommunallagen i fråga om upptagande av lån är Stadsförbundet emellertid icke övertygat om att en sådan lösning bör ifrågakomma.

Stadsförbundet anför i detta sammanhang följande:

Att ökade kreditmöjligheter för kommunerna främst skulle tagas i anspråk för upptagande av lån, vartill sådant tillstånd redan nu finnes, torde ligga i sakens natur. I och för sig kan även den av motionärerna framförda tanken, att kommunerna skulle genom lånetillstånden också garanteras motsvarande lånemöjligheter, synas innebära något ur kommunernas synpunkt eftersträväsvårt. Men styrelsen vågar icke förutsätta, att en sådan tanke kan bli förverkligad utan väsentliga förändringar beträffande lånetillståndsprövningen. En inriktning av denna prövning även på så ingående kreditmarknadsbedömningar som sannolikt skulle anses för ändamålet behövliga, måste befaras betyda en begränsning av den kommunala självbestämmanderätten, som vore oförsvarlig under normala tider. Ett ställningstagande från riksdagens sida i enlighet med motionärernas hemställan i nu berörda del bör fördensskull enligt styrelsens mening i allt fall icke ifrågakomma utan föregående grundlig utredning.

På grund av det anförda anser sig styrelsen icke böra tillstyrka några åtgärder från riksdagens sida i anledning av förevarande motion.

Styrelsen för *Landskommunernas förbund* anför i ämnet följande:

Den i motionerna berörda kreditåtstramningen är en penningpolitisk fråga av synnerligen komplicerat slag som griper in på olika områden av samhällslivet. Kommunerna har för sin del drabbats mycket hårt av dessa åt-

gärder. Styrelsen är givetvis angelägen att de mot kommunerna riktade kreditrestriktionerna snarast möjligt hävs och förutsätter att statsmakterna, så fort det penningpolitiska läget så medger, vidtager åtgärder för att bereda i första hand kommunerna möjliga lättnader.

Utskottet

Bakgrunden till föreliggande motion utgöres av de svårigheter, som gällande kreditrestriktioner medfört för åtskilliga kommuner att finansiera också mycket angelägna investeringar. Det begränsade utrymmet på låne marknaden har dämpat stegringen i kommunernas investeringsverksamhet och föranlett att investeringarna i större omfattning än tidigare måst finansieras med skattemedel. Enligt utskottets mening får denna utveckling betraktas som en oundviklig följd av en åtstramad penningpolitik. Utskottet är medvetet om att kreditåtstramningen försatt vissa kommuner — liksom även vissa företag — i ett finansiellt beträngt läge. Så länge det råder en bristande balans i samhällsekonomin som gör en restriktiv politik nödvändig, är utskottet emellertid icke berett att rekommendera en uppmjukning av denna politik för en viss sektor av ekonomin och följaktligen inte heller för kommunernas vidkommande.

Vad beträffar det i motionen framförda förslaget att anknyta en ifrågasatt prioritering av kommunernas upplåning till Kungl. Maj:ts tillståndsgivning enligt kommunallagen, får utskottet erinra om att denna prövning av kommunernas rätt att upptaga lån sker utifrån helt andra utgångspunkter än de utifrån vilka kreditinstituten har att pröva själva låneansökningarna. Som Stadsförbundet framhållit i sitt ovan återgivna remissyttrande skulle den av motionärerna förordade utvidgningen av Kungl. Maj:ts prövning till att omfatta även en ingående kreditmarknadsbedömning medföra risker för begränsning av den kommunala självbestämmanderätten. Också av denna anledning får utskottet avstyrka föreliggande motion.

Äberopande vad ovan anförts hemställer utskottet sålunda,

att motionen II:93 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 mars 1958

På bankoutskottets vägnar:

F. BOO

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Boo, Domö, Krügel, Strandler, Mannerkantz och Danmans*;

från a n d r a kammaren: herrar Sköldin, Larsson i Julita, Regnéll*, Andersson i Ronneby, Carlsson i Tibro, Persson i Appuna, Svensson i Stenkyrka och Löfgren*.

* Ej närvarande vid justeringen.